

Henriette Gaillard

De grap

Er scheen een waterig zonnetje, warm werd het niet. Ga eind mei, had Bart gezegd, dan is het nog niet snikheet en maak je minder kans op onweersbuien. Maar al warm genoeg dus minder kleren nodig.

Ze had de trein genomen naar Scuol, geslapen in het kleine hotel Quellenhof en was de volgende dag met de beroemde gele postbus naar Guarda vertrokken voor het begin van haar wandeltocht. Ze zou Scuol met z'n mooie muurschilderingen later gaan bekijken. En het huis van Mengelberg in Zuort.

Waarschijnlijk, had Bart gezegd, ben je tegen vieren in Ardez en kun je ter plekke bekijken welk hotel het best bij je past. Leuker dan vooraf reserveren.

Ze schoot meteen flink op. Haar rugzak voelde ze nog niet, haar schoenen voldeden goed. Af en toe keek ze op Barts bewegwijzering waar hij, op haar computer, langdurig gezwogen had. Want hij, ik herinner me dat er nogal wat mankeert aan de bordjes op deze tocht. Hij zei had een makkelijke tocht voor haar uitgezocht, niet te hoog, nergens echt klimmen, en mooie uitzichten. Dat klopte, de meest prachtige vergezichten kwamen voorbij, van wit besneeuwde bergtoppen en hellingen met schitterende bossen tot groene almen met wilde bloemen. Alpenroos, gentiaan, rapunzel. Wel moest ze af en toe over wiebelende bruggetjes met predicaat 'niet meer dan vijf personen tegelijk' over kloven met rivieren waarin woeste stroomversnellingen. Of smalle paadjes langs afgronden. Telkens moest ze haar kiezen op elkaar zetten om haar angsten te overwinnen.

In de trein had ze het helemaal voor zich gezien, hoe ze zelfstandig deze tocht zou maken, hoe ze straks thuis laconiek zou vertellen over haar belevenissen. Zo bijzonder was het immers niet, zou ze uitstralen.

Bart had haar regelmatig voorgehouden dat zij tot zoiets niet in staat was in haar eentje, geen richtingsgevoel had, geen inzicht en geen durf. Dat was allemaal niet erg aardig van hem, maar ze had het geplaatst in het hokje 'plagen' zoals ze het laatste jaar meer gedrag van hem in dat hokje had gezet om er niet te veel onder te lijden.

Regelmatig woei er een gure wind wanneer ze op een hoger punt was aangekomen en haar windjack voldeed dan maar net. Ook de paden werden er niet makkelijker op.

Spannend! Ze was blij met de aanwijzingen die ze had, want inderdaad stond niet overal een bordje als er een zijpad kwam. Voorzichtig klimmen, niet haasten. Wel vervelend dat het al over vieren was. Tot haar verbazing kwam ze meer en meer in de sneeuw terecht. Sommige stukken bleken nog bevroren en voor ze het wist gleed ze een paar meter naar beneden. Het leverde een scheur in haar broek op, waar de kou direct doorheen vloog. Ze verbeet de pijn en hervatte haar heldentocht, nu nog behoedzamer. Want niet alleen was het hier en daar bevroren, er lagen steeds vaker losse stenen en rotsblokken. Ze kijkt in de verte.

Als je om acht uur vertrekt zie je rond drie uur Ardez al in de verte liggen, zei Bart. Ze ziet niks. En heeft ze Munt niet gemist? Daar zou ze toch langs komen? Het waterige zonnetje heeft plaats gemaakt voor grauwe wolken, de wind trekt nog meer aan en het wordt duidelijk kouder op deze hoogte. Ineens voelt ze hoe uitgeput ze is, hoezeer ze tot nog toe de zwaarte van haar rugzak heeft genegeerd, haar verzuurde benen.

Ze heeft honger maar haar dagrantsoen is op, alleen nog een kwart fles water. En geen warme trui. Een dunne trui is meer dan genoeg om deze tijd van het jaar, had Bart gezegd.

Bart. Was hij maar hier. Ze moet hem bellen, vragen wat ze moet doen, wat er fout is gegaan. Maar dan zou ze falen. Alweer, in zijn ogen. Ze neemt zichzelf samen en vervolgt het

gesteente dat voor een pad moet doorgaan. Volhouden denkt ze, beter dan teruggaan, want geen idee waar ze dan in terechtkomt en binnenkort komt er een afslag, die gaat vast weer naar beneden. Maar die komt er niet, niets dat richting geeft. Ze laat de afgelopen uren in gedachten aan zich voorbij trekken waarbij het haar opvalt hoe weinig ze genoten heeft van de bloemen, de uitzichten, de hele onderneming. Zó was ze erop gebrand dat het moest slagen. Om Bart een plezier te doen. Belachelijk! Kom op Fien, hou op met die onzin. Ze aarzelt, maar na nog drie valpartijen, een dikke enkel en een gekneusde pols gaat ze op een steen zitten en besluit dat er niks anders op zit dan bellen. Nu toch weer die schroom. Het maakt haar voor het eerst woedend. Haar telefoon geeft nog maar tien procent aan maar ze hoort hem gelukkig overgaan. Bart! Ze legt hem haar situatie voor. Hij grinnikt. Dat snapt ze niet. De kou neemt toe.

“Bart, wat nu?”

“Je powerbank ben je vergeten,” hij zegt het droogjes. Ze is stomverbaasd, ze weet absoluut zeker dat ze hem onderin de rugzak heeft gedaan en drie keer gecontroleerd.

“Ik zie hem hier toch echt liggen.”

Er kruipt een ander soort kou door haar lijf. Allerlei zwarte gedachten duizelen door haar hoofd. Ze ziet en voelt wat ze lang negeerde.

“Bart?”

Stilte.

“Waar leidt dit pad naar toe?”

“Naar nergens.”

“Grapje?”

“Nee.”

De verbinding wordt verbroken.

Dan gaat haar telefoon op zwart.

Ze wordt wakker doordat de zon warmte uitstraalt. Door haar hoofd tollen gedachten over inpakken en regelen. Rugzak 25 liter, onderbroek 30 gram, dunne sokken 8 gram, dikke sokken 28, waar is m’n paspoort, schoenen inlopen, morgen nog naar... dan opent ze haar ogen en kijkt wazig en wezenloos in een ruimte met blauw en groen.

Ze kan niet bewegen. Haar brein lijkt onbestuurbaar. Ze zakt weer weg, keert weer terug en beseft, Bart heeft me hier voor dood achtergelaten.

Ze probeert een been, een arm, maar haar lijf is niet van haar. Misschien eerst haar pijnlijke handen, vingers stijf als een plank, kansloos.

Haar tanden klapperen onophoudelijk.

Ergens in haar ooghoeken beweegt iets. Dan valt ze weer weg.

Als ze weer bijkomt staat een man met een vriendelijk gezicht over haar heen gebogen. Hij legt voorzichtig iets onder haar hoofd, trekt z’n jas en trui uit, doet die over haar heen en trekt een warme muts over haar half bevroren haar.

“U bent flink onderkoeld. U moet vooral geduld hebben.”

Hij vraagt niets, en ze ontdooit langzaam. De zon werkt elk uur harder mee. Hij zwachtelt haar enkel in, geeft haar paracetamol en warme thee zodra het klapperen wat afneemt en ze wat helderder is.

“We gaan langzaam afdalen, ik zal u helpen, we doen het per meter, rusten steeds even uit. Beneden op het pad zit mijn vrouw te lezen, die is een beetje klaar met mijn behoefte aan onherbergzame paadjes en hogerop willen naar nog mooiere uitzichten.”

Op handen en voeten trotseren ze samen de woeste helling. Ze beweegt mechanisch, herkent niets en vraagt zich af hoe ze daarboven terecht is gekomen.

Beneden stelt het echtpaar zich voor, Jan en Elly

“Ik ben Fien,” ze klappert nog een beetje. Wanneer ze voldoende is opgewarmd gaan ze lopen. Het is ruim een uur naar de eerste boerderij begrijpt ze en daar zullen ze wel zorgen voor vervoer. Het wordt een tractor.

In Ramosh neemt het echtpaar haar mee naar hun hotelletje. Zonder haar in te schrijven, zoals ze gevraagd heeft.

Alleen op haar kamer komt de waarheid in gierend huilen naar boven. Ze voelt zich naakt, ontheemd, dakloos. De kou die ze voelt is erger dan de kou van gisteravond, toen ze angstig de nacht had afgewacht.

Even later rent ze naar de wc waar ze boven de pot verwensingen schreeuwt om ze met tranen en kots weer weg te spoelen. Over wat was en voorgoed voorbij is, maar eigenlijk nooit geweest is en vooral dat ze het had kunnen weten.

Wie is ze eigenlijk?

’s Avonds vertelt ze het hele verhaal. En dat ze zich bij niemand wil melden, vooral niet bij Bart, ze wil zien wat hij nu onderneemt. Jan bekijkt de aanwijzingen van Bart aandachtig, zegt peinzend dat hij goed op de hoogte moet zijn geweest en kijkt haar dan onthutst aan. Het stel zal twee dagen later teruggaan naar Nederland, ze mag meerijden en zolang bij hen intrekken.

Vanuit hun huis in Sloterdijk gaat ze dagelijks naar Amsterdam, vermomd in wisselende kleren van Elly en observeert op verschillende tijden hun huis, zijn advocatenkantoor, lunchcafé en stamkroeg. Dat deze daadkracht slechts zorgt voor uitstel van executie beseft ze heel goed. Er wacht haar een diep gat.

Hij is steeds samen met een jonge vrouw, beeldschoon gekleed en ze hebben het druk, theater, film, uit eten.

Op zeker moment gaat ze met Jan het café in waar ze hen samen ziet zitten.

Jan gaat aan een tafeltje verderop zitten. Fien loopt recht op het stel af.

“Dag Bart,” zegt ze rustig. Van binnen woedt het.

Z’n gezicht wordt een masker.

“Fff...”

“Je ziet er goed uit. Chique, dat groene jasje. En een nieuwe liefde.

Helemaal jouw type. Ik volg jullie al een week, heel boeiend.”

Bart kijkt wild om zich heen.

“Je lijkt me heel gelukkig. Als je plan gelukt was je van mij te ontdoen lag er een wereld voor je open. Waarom ben je niet gewoon van me gescheiden?

Minder gecompliceerd. Maar ja, jij doet het altijd graag op de manier die het beste bij je past. En vast ook met mijn onlangs geërfde familiekapitaal voor ogen. Ik begrijp dat je op vragen van vrienden hebt laten weten dat ik het uitstekend maak, geniet van mijn vakantie en volgens afspraak jou en niemand wil spreken om er eens helemaal uit te zijn. Je weet als advocaat natuurlijk wel dat dit allemaal heel strafbaar is.” Ze ziet hoe bleek hij is geworden.

“Maar je nieuwe vriendin zal het begrijpen. Het ging immers om haar, middelpunt van het universum.”

Hij is half opgestaan, gaat weer zitten. De vriendin staart wezenloos naar een punt elders.
"Ik heb aangifte gedaan van poging tot moord. Binnenkort ontvang je hierover informatie van het OM. Afschriften van de nodige documenten heb ik ook aan de directie van je kantoor en aan de deken gezonden."

"Fien?"

Ze zwijgt.

"Grapje?"

"Nee."

© Henriette Gaillard, september 2025

Henriëtte Gaillard, 1946, was werkzaam als fysiotherapeut en therapeut Methode Van Dixhoorn. Bij haar werk in ziekenhuizen en de eigen praktijk is psychologie altijd een belangrijk onderdeel geweest.

Sinds 2011 is ze aangesloten bij de Schrijfkring Amersfoort, de stad waar ze ook woont. Haar verhalen gaan in de eerste plaats over menselijke eigenschappen als macht en onmacht, vermogen en onvermogen, en wat een mens beweegt en tegenhoudt, kortom de condition humaine. Ze streeft naar absurditeit in voelen en denken en zoveel mogelijk abstractie.

Voorbeelden van mooi geserreerd schrijven zijn voor haar bv 'De zwemmer' van Zsuzsa Bánk en 'Huishouden' van Jenny Erpenbeck.

Ze werd vijfde bij een verhalenwedstrijd uitgeschreven door het Vlaams-Nederlandse huis 'deBuren'. Bij de uitreiking noemde Annelies Verbeke het verhaal een voorbeeld van 'games people play'.

De schrijfkring gaf in 2019 een boek uit met verhalen van de leden:

'Woensdagavonden, korte verhalen', ISBN 978-90-70908-32-4, Tulip.

In 2020 werd van haar een verhaal geplaatst in 'Dwarse gedachten in rebelse regels', Literair Zeist, ISBN 978-90-70908-83-48, Culemborg.